Hacker Etiği: İŞ HAYATINA YIKICI BİR YAKLAŞIM

P. HİMANEN

Ayrıntı Yayınları (www.ayrintiyayinlari.com.tr)

Volkan Gürcan

"Hacker'lar Bilgisayar Çağı'nın savaşçıları, kaşifleri, gerillaları, neşeli maceracılarıdır, onlar yeni bir ekonominin gerçek mimarlarıdır. Çoğu zaman yanlış anlaşılan, canavarlaştırılan hacker'lar dünyayı ve işleyişini değiştirmekteler. Himanen, XXI. Yüzyılda yaşamak ve çalışmak isteyen herkesin mutlaka okuması gerekn bir kitap yazmış."

Gazeteci-Yazar Jon Katz, slashdot.org

Pekka Himanen yirmi yaşındayken Helsinki Üniversitesi felsefe bölümünden doktora derecesi almış bir akadesmisyen. Şu anda Helsinki Üniversitesi'nde ve Kaliforniya Berkley Üniversitesi'nde çalışmakta.

Hacker Etiği, Weber'in ünlü Protestan Ahlakı ve Kapitalizmin Ruhu'na, Hacker'ların bu ahlak ve ruha meydan okuyuşu üzerinden nazire yaparken, iki önemli ismin de katkısını alıyor: Linus Torvalds ve Manuel Castells. Kitabın önsözünü yazmış olan Torvalds, 1991'de Helsinki Üniversitesi'nde öğrenciyken, "(özgür) bir işletim sistemi" kurmakta olduğunu ilan ettiği meşhur mesajı sonrasında, binlerce programcının katkısıyla Linux İşletim Sisteminin yaratılmasını sağlayan hacker. Kitabın sonsözünü yazan Castells ise Berkeley Üniversitesinde sosyoloji profesörü. Enformasyon çağı ve network toplumu üzerine yirmiden fazla eserin yazarı.

Öncelikle belirtilmesi gereken, hacker etiğinin, yaygın olan yanlış kanının aksine vandalizm ya da hırsızlıkla bir ilgisi yok. Hacker'lar eğlence için ya da keşif amacıyla sistemlerin kırılmasını meşru sayarken, asıl amaç bilgiyi herkesle ve hiçbir karşılık beklemeden paylaşarak özel mülkiyete karşı çıkmak.

Kitabın önsözünde Linus Torvalds "Hacker'lık dürtüsü nereden gelir?" sorusuna, "Linus Yasası" ile cevap veriyor. Buna göre tüm motivasyonlarımızı belirleyen üç temel kategori var: "Hayatta kalabilme", "toplumsal hayat" ve "eğlence". Torvalds'a göre, tıpkı Einstein'ın fizik hakkında düşünürkenki motivasyonu gibi özünde ilgi çekici ve zorlu bir olgu olarak eğlence, Hacker'ların da temel dürtüsü.

Himanen ise, bunun Protestan çalışma etiğini sorgulayan ve kapitalizmin ruhuna meydan okuyan bir olgu olarak değerlendiriyor. Zaman, para ve üretimin kapitalizme özgü yorumunu irdelerken, Hacker etiğinin sunduğu alternatifleri değerlendiriyor.

Protestan etiğinde Weber'in, Benjamin Franklin'den alıntıladığı "Vakit nakittir" sloganıyla gelen çalışma merkezcilik, hayatlarımızı çalışılan hafta içi (cuma) ve dinlenmenin hakedildiği hafta sonu (pazar) olarak tanımlıyor. (Ya da ölümden önceki çalışma ve ölümden sonraki sonsuz dinlenme) Günümüzün zaman ve optimizasyon olgusu ise öyle bir hal almış ki, artık cumanın baskısı pazarı öldürmekte. Buna Witold Rybczynski'den şöyle bir örnek verilmiş: "İnsanlar eskiden tenis 'oynarlardı'; şimdi ise backhand 'çalışıyorlar'."

Himanen'e göre: Hacker'ların yaşamı kavrayışının temelinde ise "vakit nakittir" özdeyişi yerine "bu benim hayatım" kabulüyle, birbirinden kesin olarak ayrılmış -içinde oyuna yerolmayan- Cuma ile Pazar yerine, bu ayrımın oldukça silikleştiği (parçalara ayrılmış bir beta versiyonunu değil, kendisinin dolu dolu yaşamamız gereken) başka bir hayat yeralmakta.

Hacker etiğinin, bilgiye ve bilginin üretimine bakışı da Weber'in kapitalizmin ruhu tanımına bir meydan okuyuş. Bilginin, diğer insanların özgürce kullanımı ve geliştirmesi için başkalarına verildiği modeli, Eric Raymond'un " Katedral ve Pazar" anolojisinden hareketle ele alıyor. Katedral "içinde bir kişinin veya çok küçük bir grup insanın, herşeyi önceden planladığı ve sonra kendi gücüyle planı gerçekleştirdiği bir model. Gelişim, kapalı kapılar ardında meydana geliyor ve başka herkes, sadece 'bitmiş' sonuçları görebiliyor." Açık kaynak modeline karşılık gelen pazarda ise, fikir üretim süreci herkese açık ve fikirler başından itibaren test edilmek üzere diğerlerine dağıtılıyor. Ayrıca, diğerlerinin de bu "ürünü" alıp kendi gereksinimlerine uygun olarak değiştirebilmeleri sözkonusu.

Görevin kutsallığını değil tutkuyu, "serbesti/beleşi" değil özgürlüğü, rasyonel ve sistematik kar arayışını değil paylaşma ve dayanışmayı savunan Hacker kültürünün 20. yüzyılda başlayan mücadelesini, 21. yüzyılda hayatlarımızın tüm alanlarına genişletmesi dileğiyle...